
INTERVIU (NON-VIRTUAL) CU CONSTANTIN VIRGIL NEGOI? A

Goun MANOLESCU
gmnoema@yahoo.ro

Abstract: This Interview put into evidence Negoita's point of view on Postmodernism.

Gorun Manolescu: Îmi pare bine, domnule Negoita ca, dupa atâta timp, putem sta de vorba, în liniste, cumpanind fiecare raspuns si întrebare. Pentru ca acest interviu se desfasoara interactiv, prin email-uri. Deoarece, de câte ori ai revenit prin tara, desi ne-am întâlnit, timpul te presa. Si n-am putut reface clipele de liniste, placut tensionate, ale discutiilor pe care le aveam. La institutul de cercetari la care lucram amândoi si, mai ales, în seminariile pe care le tineai. Cu acea "logica" a "vagului" care era si obiectul seminariilor, dar si modul atractiv al expunerilor dumitale.

Pentru cititori, trebuie sa spun ca prin anii 1974, fiind în tara, ai publicat, împreuna cu matematicianul Dan Ralescu, prima monografie de "*Multimi Fuzzy (vagi)*". Care a fost, ulterior, tradusa în mai multe limbi de circulatie internationala.

Apoi, în anul 1982, ai plecat (putin) la un congres si... nu te-ai mai întors, stabilindu-te în America, la N.Y.. Iar cariera dumitale stiintifica si universitara s-a gasit împlinirea si recunoasterea comunitatii stiintifice internationale.

Desi unele ecouri despre succesele carierei dumitale, de care vorbeam, ajungeau, pe ocolite si în tara, într-o emisiune de la "*Europa Libera*", aflu, cu surprindere, ca ai publicat primul dumitale roman (algebric): "*Pullback*". Cum s-a întâmplat aceasta balansare spectaculoasa? Si ce semnificatie avea titlul acela neobisnuit? Iar, daca nu ma întrerupi, o sa tot continui cu întrebările si vom ramâne fara raspunsuri.

C. V. Negoita: Interesul meu pentru studiul logicii infinitului s-a cristalizat în 1965, când am intrat într-un program de doctorat în ingineria cunoasterii, convins ca o descriere exacta a oricarei situatii fizice este imposibila, ca asta este o situatie care trebuie acceptata, careia trebuie sa-i facem fata, si ca inexactitatea descrierii nu este un dezavantaj, ci, mai curând, un ajutor. Cu alte cuvinte, vagul limbajului natural este un dar de la

Dumnezeu, pentru ca omul, cu numai câteva mii de cuvinte, sa poata descrie un întreg univers, oricât ar fi de complex.

Convins ca vagul asigura eficienta, în 1970 am publicat o teza de doctorat, care, în 1972, mi-a adus o invitatie la Atlas Computer Laboratory în Anglia, unde am intrat în legatura cu Congresul de Cibernetica organizat de Dr. J. Rose. Asa am început, în 1973, în Bucuresti, un seminar dedicat sistemelor vagi.

În 1974, am publicat prima monografie a domeniului, împreuna cu Dan Ralescu, acum profesor la Universitatea din Cincinnati. Versiunea engleza a fost publicata simultan la Basel si la New York, iar traduceri în japoneza si chineza au urmat relativ usor, în 1978 si 1982, probabil pentru ca, si în traditia din Pacific, pentru a patrunde spre niveluri mai înalte de realitate e folosit paradoxul.

Asa cum conspiratia "iluministilor" a nascut o epoca a modernilor, si epoca postmoderna a fost grabita de conspiratori, descriși discret în *Cybernetic Conspiracy*, o carte a mea tradusa în limba româna la editura Dacia în anul 2003, cu titlul "*Vizitator*".

Seminarul din Bucuresti era cunoscut. Scoteam o revista la Amsterdam, numita "*Fuzzy Sets and Systems*", publicata de Elsevier. Primeam vizite. Conduceam un laborator de modele, la Institutul de Informatica. Cu mine erau Mircea Sularia si Paul Flondor, acum profesori în catedra de matematica la Universitatea Politehnica din Bucuresti. Foarte recent, Gabriel Burstein, acum un expert în pietele financiare, în Wall Street, mi-a confirmat ca si el își aduce aminte de vizita lui Henri Prade de la Universitatea Toulouse, pe atunci doctorand, cu o teza despre logica vagului.

Primirea unui vizitator din strainatate urma un protocol riguros, sub supraveghere. Vizita nu putea fi imaginata în afara unui acord cultural, oficial, între tari. Henri Prade venise pe contul lui. Se suise în tren si venise la Bucuresti sa vada ce facem noi. Toata lumea s-a speriat pentru ca nimeni nu a înțeles de ce eram, sau puteam fi, atât de interesanti. Nu a fost nevoie sa-i spun ce cred despre modernul cel arogant si asupritor. Îl simtise pe pielea lui, când îndraznise sa aleaga un subiect de teza de doctorat, care stârnisese un hohot de râs. Târziu, când a ajuns editor al revistei înfiintata de mine, i-am adus aminte de conspiratia Bucurestiului. Un fenomen postmodern, i-am spus eu, asta e cuvântul la moda, cu care vei putea dialoga cu intelectualii Parisului. Dar iata despre ce este vorba.

În 1972 am început studiul serios al logicii vagului sub pretextul benefic al modelelor matematice necesare planificarii. Pentru prima oara în Europa de Est se vorbea de grade de adevar. Chris Carlsson, din Finlanda, si

un matematician din Ungaria, Dombi, de data aceasta în cadrul unor acorduri oficiale, au venit sa stea în laboratorul nostru ca sa înțeleaga ce facem. Carlsson care nu stia decât limba germana, a venit cu un dictionar româno-german, ca sa poata înțelege toate textele noastre, si cele în limba româna. Fara mult zgomot, sub scutul infailibil al informaticii, acceptata de toata lumea, am afirmat ca nu exista experienta directa a realitatii fara interpretare, si orice interpretare este corupta de prejudecatile interpretatorului. Ori atunci când o astfel de interpretare ramâne întepenita între un „da” si un „nu” categorice, specifice unei logici binare, nenuantate, plecând din antichitatea greaca dar ajunsa la apogeu în iluminismul modern, lucrurile devin extrem de grave. Nimeni nu se gândea ca abordările postmoderne vor putea declansa dialogul de mâine între religie, arta, si stiinta, cu care sa poata fi explicat fenomenul cultural interbelic, de rezistenta, la noi în tara, împotriva terorii modernilor.

G.M.: Au existat si alti postmoderni în afara poetilor si literatilor, în general?

N: Nu voi vorbi de fizicieni, fara de care discutiile despre legaturile teologiei cu stiinta ar fi fost amânate.

Un gânditor postmodern, în sensul cel mai bun al cuvântului, a fost Nicholas Georgescu Roegen, profesor în domeniul economicului la Universitatea Vanderbilt, din Tennessee, unde a ajuns fugind, dupa ce, ca membru al comisiei de armistitiu, imediat dupa terminarea razboiului doi mondial, sesizase furturi masive din România.

El si-a dat seama de importanta limbii în formarea ~~net~~teoriei. În viziunea lui, conceptele nu pot fi aritmomorfe, adica reprezentate prin numere. Într-o carte celebra, *„The Entropy Law and the Economic Process”* [Harvard University Press, Cambridge, 1971], el observa ca numerele nu se pot suprapune, fiecare fiind distinct în relatie cu celelalte, în timp ce concepte ca "bun" sau "adevarat", nu au granite, fiind înconjurate de o penumbra cu care se suprapun peste celelalte. Intr-un anume moment istoric, spune el, o natiune poate fi si democratie si dictatura, asa cum un om poate fi tânar si batrân, simultan. Categoriei conceptelor nu i se poate aplica legea excluderii tertului, asa cum cerea logica erei moderne. Cu toate ca au accelerat avansarea cunoasterii în domeniul materiei inerte, nici un proces de schimbare nu poate fi explicat cu concepte exprimate numai prin numere. Vehiculele principale ale schimbarii economice sunt slabiciunile omenesti. Concluzia lui este ca daca economia vrea sa fie o stiinta, nu numai a cantitatilor observabile ci si a omului, trebuie sa se bazeze pe rationamente aproximative, lingvistice.

G.M.: Stiu ca Nicholas Georgescu Roegen a jucat un important rol în viata dumentala.

N: Georgescu Roegen stia ce fac eu. Ne-am întâlnit la Bucuresti cu ocazia Congresului al III-lea de Cibernetica si Sisteme, în 1975. Ma ascultat cu atentie. Nu pot sa-i uit privirea dura, gândirea limpede, forta unui intelect perfect slefuit. Nam vorbit despre era moderna. Nu stiam de cine eram ascultati. Eu îi asteptam aprobarea, o bataie pe umar, încurajarea unui mare profesor american. Ne-am despartit fara ele. Foarte târziu, peste ani, când eram sigur ca ma uitase, m-a sunat la numarul de telefon de acasa.

Primul gând mi-a fost gând de spaima. O convorbire cu America în 1982 trebuia raportata si explicata. Si el stia. O voce limpede, rece, mă întrebat, scurt, daca pot vorbi englezeste. Atât. Daca pot sa vorbesc despre cercetarile mele. I-am raspuns ca tocmai plecam în Mexic, invitat de Doctorul Rosenbluth, ministrul învătamântului, nepotul celui care, împreuna cu Norbert Wiener, introdusesera conceptul de cibernetica. Urma sa tin un seminar privind sistemele vagi, o nouate care începea sa intereseze. Era momentul când Japonia introdusesese logica vagului în dispozitivele electronice cautate, cum ar fi aparatele fotografice, construite sa se comporte inteligent.

Asa am ajuns în America. Din Mexic. Invitat de Universitatea Vanderbilt. Cu o invitatie transmisa prin ambasada Americana din Mexico City. La recomandarea profesorului Georgescu Roegen. Asa am continuat discutia începuta la Bucuresti, curios, convins ca acum voi afla ce crede despre cercetarile mele.

O cauza, mi-a spus el, capata greutate numai daca este luata în brate de o universitate americana. Stiu ca vei ramâne aici. Încearca-ti norocul. Dar sa stii ca nu e usor. Lumea moderna se apara atacând. Trebuie sa-ti gasesti aliati. Nu mi-aduc aminte sa fi spus "postmoderni". Nici eu, si nici el nu stiam nimic despre ei.

Este adevarat ca, înainte de a ajunge la Nashville, m-am oprit pentru câteva zile în Bloomington, la Universitatea din Indiana, unde Dan Ralescu își dadea un doctorat în statistica matematica. Erau acolo Matei Calinescu, Ciprian Foias, si alti câtiva profesori români. Dupa un prânz, am ajuns si în biblioteca, una din cele mai mari din lume, conectata cu toate celelalte biblioteci din America. Curios sa-mi vada reactia, cineva mi-a aratat sistemul de regasire a informatiei. Pui un nume de autor, mi s-a spus, si afli unde sunt cartile. Asa am constatat, nu fara oarecare surpriza, ca eram prezent în sute de locuri. Cartile mele, scrise în România, si cele în limba româna si cele în limba engleza, venisera în America cu mult înainte mea.

Au fost comandate de cei care au crezut ca au nevoie de ele, mi s-a raspuns. Probabil ca erai postmodern, a adaugat cineva, în gluma, amuzat ca nu auzisem înca de noii mei aliati.

Sosisem într-un moment special al istoriei si eram hotarât sa-l folosesc pe cât pot. Nu mi-a fost greu sa-mi dau seama ca am nevoie de o tactica noua. Astfel am încercat romanul scurt, postmodern, convins de libertatea literaturii, care se putea împleti perfect cu rigorile stiintei. Nu era numai gând. Era datorie. Era aerul care trebuia respirat. În 1982, America m-a primit în bratele ei vânjoase cu o generozitate nascuta din dorinta sanatoasa de vindecare. O potrivire facuta în cer. Ca si mine, America se pregatea sa scape de tot ce era prea modern, demodat, inutil.

G.M.: Acum am înteles cum ti-ai început cariera literara. Si am mai observat ceva. Faptul ca, atunci când te referi la preocuparile dumitale multiple, folosesti calificativul postmodern si nu pe cel de postmodernist. Faci vreo distinctie între ele?

N: Daca am facut-o, atunci a fost intuitiv. Observatia dumitale mi se pare extrem de interesanta.

G. M.: Hai sa discutam cu alta ocazie despre asta. Deocamdata as vrea sa te referi la romanul dumitale algebric: „*Pullback*”. Si de ce tocmai acest titlu?

N: Ar trebui amintit, aici, un moment anterior, din tara, extrem de important. Miercuri 13 ianuarie 1982, revista *Via*?a Studen?easca, în pagina intitulata *Paradigme*, anunta într-un paragraf scurt ca: "*In metodologia de cercetare a sistemelor teleologice a fost introdus de curând un termen nou. Pullback înseamna retragere orientata pe niveluri superioare de perceptie. Acest fel de miscare este tipic pentru sistemele umane si face acum obiect de studiu în cibernetica. Un psihiatru (D.S.Ogodescu), un filosof (C. Noica), si un cibernetician (C.V. Negoia) s-au ocupat de miscari orientate si în aceasta pagina sunt comentate trei car? i pe care le-au publicat în anul 1981. Cu toate ca autorii apartin unor domenii diferite, concluziile lor par foarte apropiate. Pentru studiul sistemelor umane conceptul de retragere este fundamental. Aplicatiile practice pot fi importante*".

În Devenirea întru Fiinta, Constantin Noica spunea asa: "*Ca i s-a luat tot filosofiei este limpede. Simplul fapt ca stiintele au vorbit mai bine despre conceptele ei privilegiate a deposedat-o de ele*". Si mai departe se întreaba: "*Miscarea continua a fiintelor si lucrurilor a devenit functia (experienta) cheie, demiurgul fara chip si fara armura al omenirii actuale. În aceasta situatie suntem oare înarmati cu concepte si metode pentru a surprinde si exprima dinamica totala, integrala, a diverselor sectoare ale realitatii?*"

La aceasta întrebare a încercat să răspundă Ogodescu în "*Persoana și Lumea*". A sosit momentul, spune el, ca cibernetica să-și emancipeze principiile sale fundamentale prin despartirea de ordinea binară, care surprinde doar aproximativ complexitatea realului. Unitatea realității nu poate fi gândită decât în raport cu procesualitatea de retragere spre "ceva". Fiecare ciclu de tip pullback sporește multimea de determinatii concrete într-o structură care cuprinde toate determinatiile posibile, astfel încât concepte cu conținut tot mai dens exprimă înlăturarea din gândire a tot ce este neesențial, și confundarea ei progresivă în obiect (sau, în limbajul lui Noica, în ființa din lucru). Or, capacitatea sporită de patrundere în ființa lucrului constituie puterea științei actuale de a reface, la sfârșitul secolului XX, unitatea de conținut a realității. Dacă ontologia tradițională este în centrul preocupărilor pe aspectele statice ale realității, ontologia postmodernă studiază transformări ale realității, astfel încât acum "*devine*" înseamnă "*este*". Ontologia revine în atenția omului de știință care nu se mai ocupă numai de "*existentă - ca - existentă*" ci și de "*existentă - ca - proces*". Când Ogodescu se întreabă cum își dobândește referențialul autonomia în contextul intersanjabilității, constată că el se poate îndepărta de ceilalți poli, adică se poate desitua.

Desituarea este un termen împrumutat de la M. Sora ("*Sarea Pamântului*", Ed. Cartea Românească, București, 1978), și cred că reprezintă una din traduceri posibile ale termenului pullback. Putem afirma fără exagerare, spune Ogodescu, că pe muchia acestui concept se joacă însăși soarta cunoașterii. Fără acest mecanism, actul cunoașterii s-ar reduce la o simplă reflectare a lumii lipsită de concomitența dobândire a conștiinței lui.

În "*Fuzzy Systems*", o carte terminată în 1977, care și-a făcut drum mai încet, prezentând conceptul de pullback, așa cum va ajunge la Congresul Internațional de Cibernetica și Sisteme de la Amsterdam, în 1978, scriam că acesta s-a dovedit fertil pentru modelarea unei clase largi de sisteme, cum este cazul celor descrise în teoria deciziilor, sau a celor descrise în teoria conceptualizării, ambele fundamentale în domeniul inteligenței artificiale, cea simulată de un calculator. Teoria sistemelor vagi se bazează pe ideea de grade de adevăr.

Conceptul central în jurul căruia se învârteste conflictul dintre modern și postmodern este acela de adevăr. Toți criticii epocii moderne, indiferent de unde pleacă, ajung, inevitabil, la el.

Modernii pretind că adevărul poate fi cunoscut repede și în întregime. Postmodernii sunt de părere că așa ceva nu se poate. Neînțelegera provine

din reprezentarea pozitiei observatorului fata de realitate. Pentru modern, realul este ceva plan. Postmodernul vede realul asemenea unui diamant caruia i s-au slefuit multe fete. El recunoaste ca nu poate privi toate fetele, diamantul fiind foarte mare. În aceasta situatie, se desitueaza, adica se retrage, pe o pozitie din care vede si alte fete. El recunoaste ca numai din infinit se poate vedea tot, fara nevoie de nici o miscare.

Postmodernul recurge din nou la conceptul de infinit. Modernul crede ca nu este nevoie de el. Pictori cu reputatie au încercat, cu o intuitie identica cu cea a savantului, si cu rezultate surprinzatoare, sa puna câteva fete ale diamantului într-un singur plan. Rezultatul a fost o reprezentare diforma. Pictorul modern a crezut ca are voie sa deformeze. Ideologii moderni, în încercările lor de inginerie sociala, au crezut ca si ei au voie sa se joace. Rezultatele se cunosc.

Postmodernismul, în câteva tatonari specifice începutului, a pretins ca extinde modernul fara sa-i schimbe logica. S-a crezut ca se poate vorbi de modern - postmodern. Orice tip de postmodern bazat pe logica cu doua valori este o simpla extensie a modernului.

G.M.: Desi ti-am propus, si ai fost de acord, sa vorbim cu alta ocazie si pe larg despre postmodern versus postmodernism, ma gândesc acum ca e bine sa punctam, pentru o dezvoltare ulterioara, faptul ca un astfel de „*postmodern*” bazat pe o logica bivalenta este, de fapt, pur si simplu un postmodernism. Cu toate consecintele de rigoare. Inclusiv care presupun o miscare plana si care evita infinitul.

N: Absolut de acord. Revin cu precizari. Pentru mine, postmodernul este mai mult decât aceasta extensie. Pentru mine el se dovedeste a fi o restauratie a premodernului, la un nivel superior, pe helix. Prin simpla extensie, modernul își pastreaza logica si naravurile. Logica modernului-postmodern ramâne binara. Restauratia premodernului, însa, ne conduce obligatoriu la logica dogmelor.

Restauratia logicii nebinare, a dogmelor, nu este un act arbitrar ci o necesitate dictata de nevoile teoriei multimilor infinite si ale fizicii cuantice. Lucrul acesta a fost observat pentru prima oara de Lucian Blaga. În 1931, în "*Eonul Dogmatic*", el spune asa: "*Scormonind în cenusa istoriei, constatam ca teologia (cea cre?tina, caci despre ea este vorba în primul rând) a dat nastere la o seama de formule, care, privite mai deaproape, alcatuiesc un tip aparte de cunoastere: dogmele... Dogma, în afara de faptul de a fi formula metafizica, mai ascunde si un sens metodologic, care - lucru destul de curios - pâna acum nu a fost remarcat nici de filosofi, nici de teologi. Dupa ce ne vom fi achitat de aceasta sarcina, vom ajunge în chip firesc sa ne punem unele întrebări, care ar putea sa fie pline de consecinte. Nu*

cumva s-ar putea deschide undeva noi perspective filosofiei prin transplantarea în ea a metodei dogmatice, întrebuințate, până acum, aproape exclusiv numai în domeniul celalalt, asupra caruia gândirea filosofică s-a străduit să arunce tot discreditul?... Matematica mai nouă cunoaște unele construcții, cum sunt acelea ale transfinitelor (simbolul alef al lui Cantor) prin care, fără să se știe, se fac unele concesii atât de importante gândirii dogmatice, încât ar putea să fie numite, fără înconjur, echivalente matematice ale dogmaticului. Simbolul „alef” denumește o marime transfinită care rămâne identică cu sine, orice marime finită s-ar scădea din ea. Reamintind formula dogmatică a lui Filon, potrivit căreia substanța primară nu suferă nici o scădere prin emanatiile ce se desprind din ea, între a pune în evidență simbolul „alef” și formula filonică e o perfectă asemanare structurală (cu deosebirea doar că dogma vorbește despre esențe și procese cosmologice, pe când aleful e pur matematic). Cantor (și alături de el și alții) a ajuns, prin înlanțuiri logice de calcule și considerații, să stabilească diversele antinomii ale transfinitelor. Chestiunea principală ce se pune în această ordine e însă nu cum matematicienii au ajuns la aceste antinomii, ci cum vor să le rezolve”.

Existența postmodernilor religioși dovedește falimentul timpurilor moderne, care au respins religia, adică legătura cu infinitul (ce nu se presupune logicii cu două valori). Omul modern nu a avut nevoie de infinit. Omul postmodern are, dovedindu-se mai prudent. El spune că adevărul, la fel ca frumosul, se află în ochiul observatorului, și accepta grade de adevăr. Acest punct de vedere pleacă de la presupunerea simplă că adevărul nu poate fi perceput dintr-o dată, ca „realul,” prea mare, poate fi consumat pe bucăți, pe felii, pe niveluri, care, evident, urmează să fie asamblate.

În concluzie, putem afirma că nu postmodernul, care reduce interesul pentru logica dogmelor, contribuie la eroziunea autorității religiei, așa cum acuză Jane Lafrensen. Eroziunea autorității religiei a fost și rămâne sarcina primară a modernului, sensul existenței lui, atunci, acum, și oricând, ilustrat atât de bine de forma lui cea mai evoluată (sau involuată), marxismul, care nu are nevoie de infinit și nici de logica lui. Un postmodern care își bate joc de eroi și martiri este un modern deghizat, calit în lupta de clasă, un eufemism care se substituie principiului tertului exclus. Când Jane Lafrensen spune că un adevărat postmodernist este liber să facă ce vrea, se referă la cel care crede că poate compromite restaurația. O metodă folosită curent de moderni, atunci când profita de lipsa unor definiții inteligibile.

G.M.: În acest sens, cred că au dreptate cei care afirmă că, de fapt, postmodernismul sunt, pur și simplu, marxisti care și-au pierdut obiectul muncii: lupta de clasă. Dar nu vor cu nici un chip să renunțe să susțină în

continuare lipsa oricarei necesitati de a apela la infinit si, în ultima instanta, indirect, la Divinitate.

N: Nu ai facut decât sa accentuezi ceea ce am vrut si eu sa spun. Asa ca nu pot decât sa te aprob.

G.M.: Exista niste asemanari dar si deosebiri fundamentale între ce spui dumneata si ce spune alt român, plecat de mult în Franta, Basarab Nicolescu. „*[Exista] diferite niveluri de perceptie care se gasesc într-o corespondenta biunivoca cu nivelurile de Realitate*” (Basarab Nicolescu, „*Transdisciplinaritatea - Manifest*”, Ed. Polirom, 1999), „... *adevarul nu poate fi perceptut dintr-odata... Realul prea mare, poate fi consumat pe bucati, pe felii, pe niveluri.*” (C.V. Negoita).

Amândoi, prin urmare, asertati existenta: (a) mai multor niveluri ale Realitatii si (b) diferite niveluri ale perceptiei umane corespondente fiecarui nivel în parte. Perceptii care uneori depasesc pe cea obisnuita empirica (sensibila) tributara simturilor comune.

„*Doua niveluri adiacente sunt legate prin logica tertului inclus, în sensul ca starea T prezenta la un anumit nivel este legata de un cuplu de contradictorii (A, non-A) al nivelului imediat învecinat. Starea T opereaza unificarea contrariilor A si non-A, însa aceasta unificare se produce la un nivel diferit de acela unde se situeaza A si non-A.*” (B. Nicolescu, *Op. Cit.*).

„*Pullback înseamna retragere orientata pe niveluri superioare de perceptie. Postmodernul vede realul asemenea unui diamant caruia i s-au slefuit multe fete. El recunoaste ca nu poate privi toate fetele, diamantul fiind foarte mare. În aceasta situatie, se desitueaza, adica se retrage, pe o pozitie din care vede si alte fete. El recunoaste ca numai din infinit se poate vedea tot...*” (C.V. Negoita). La amândoi apare astfel un „*pullback*”. Numai ca aici intervine diferenta fundamentala între semnificatiile acordate de B. Nicolescu si, respectiv, de dumneata acestui „*pullback*”.

Astfel, în timp ce dumneata, prin intermediul unui „*tert inclus*” care reprezinta diverse grade de adevar acorzi „*desituarii*” (pullbackului) un caracter „*dinamic*”, heraclitean, B. Nicolescu îl vede ca fiind „*static*”, asemanator cu ceva din lumea ideilor platoniciene, imuabile, date o data pentru totdeauna. Mai precis, „*pullback-ul*” dumitale ofera atât celui care încearca sa descrie la un moment bine precizat ce a perceptut (sa-i spunem, printr-un „*simt interior*”, diferit de cele cinci simturi comune când e vorba de depasirea empiricului), cât si receptorului descrierii, posibilitatea surprinderii unui moment instantaneu din curgerea heracliteana a Realitatii (indiferent de nivelul realitatii în care are loc perceptia). Cum, tot asa, este posibil ca la alt moment, atât „*cititorul*” cât si chiar autorul trecut pe post de receptor, pot percepe, prin „*desituare*”, cu totul altceva decât în momentul

primei citiri sau în actul descrierii. În acest fel, textul „obiectualizându-se”, devine el însuși „dinamic”, schimbător, heraclitic ca orice lucru care face parte din oricare nivel al Realității. Altfel spus, modul în care utilizează B. Nicolescu „*tert exclus*” se dorește a fi „*universal*”. În schimb, dumneata, fara a fi „*nominalist*” pur care, la limita, devine „*solipsist*”, reusești sa „*individualizezi*” specificitatea absoluta a modului în care „*cunoaste*” fiecare subiect uman, precum și faptul ca, unul și aparent acelasi subiect poate „*percepe*” și „*cunoaste*” în mod cu totul diferit unul și, iar aparent, acelasi lucru. Și aceasta deoarece, atât lucru („*obiectul*”) cât și subiectul se schimbă instantaneu în fiecare moment.

Cred că în acest fel trebuie „*citite*” și textele dumitale literare. Și ai recurs la beletristica deoarece ai simțit imperios nevoia omului postmodern de a reuși sa comunice cât mai larg cu ceilalți, literatura fiind mult mai accesibila unui număr sporit de cititori comparativ cu disciplinele științifice și chiar umaniste strict specializate. De unde aceasta nevoie imperioasă de „*comunicare*”? Probabil din faptul ca realitatea „*postmoderna*” (și nu „*postmodernista*”) - despre aceasta diferență, așa cum am propus, vom vorbi alta data pe larg) în care am ajuns sa trăim sa devenit, pe toate planurile, inclusiv cel empiric, atât de deconcertant imprevizibila, încât dacă nu reușim sa ne adaptăm la ea riscăm sa nu mai existăm. Ori a ajuta și pe alții sa înțeleagă acest lucru devine, pentru cei care l-au înțeles, o datorie vitală. Orice vis (fantezist acum) al unei „*universalități*” iluminist-moderniste (chiar și cu „*tert inclus*” de genul celui al lui B. Nicolescu) prin intermediul caruia omul ajunge sa stapânească ceea ce putem numi „*Natura*” (în sensul cel mai larg posibil, incluzându-ne în ea și pe noi cu tradițiile noastre), macar și „*conceptual*” dacă nu mai poate acum altfel, a apus.

Dupa aceasta distincție între punctele de vedere proprii dumitale și, respectiv, lui B. Nicolescu, pe care am încercat să o schitez, cred ca este deosebit de interesant, pentru cititori, sa afle cum au fost receptate textele dumitale literare în România. Mai ales ca, în ultimul timp, au aparut, la noi, atât traduceri din engleza ale unora dintre ele sau chiar altele pe care le-ai redactat direct în limba română.

N: Da-mi voie sa largesc puțin cadrul și sa nu ma refer numai la cei din România. Și, în acelasi timp, sa mai fac și unele precizări suplimentare.

G.M.: Dacă e așa, atunci, pentru ca ai pomenit în trecut de Jane Lafrensen, te-as ruga sa vii cu astfel de precizări suplimentare. Pentru ca, din nefericire, punctul ei de vedere a devenit un loc comun al celor care se ocupa, de pe margine, de postmodernism. Fara sa-l înțeleagă. Și cu atât mai mult când e vorba de postmodern. Între cele doua ne facând nici un fel de diferență. Deci, în ce context și-a expus ea parerea?

N: În Comunicările celui de al Saselea Simpozion al Academiei Oamenilor de ?tiin?a din România, Filiala Americana, la care am participat, Jane Lafrensen, de la American Institute for Writing Research, are o nota, intitulata Postmodernism, în care afirma ca *"în centrele unde se studiaza literatura, postmodernismul este considerat ca emanând din exces de liberalism în gândire, din miscarea New Age, si din eroziunea autoritatii detinuta odata de morala si religie. O miscare foarte diversa, postmodernismul a patruns în multe domenii. Un adevarat postmodernist crede ca este liber sa se disocieze de etica, sa adopte propriile sale reguli de ac?iune sau de gândire, sa-si bata joc de eroi si martiri, sa conteste orice autoritate, sa accepte numai propriile legi... Cititorul este îndemnat sa compare postmodernismul cu dadaismul (în care o realitate superioara este presupusa a fi captata eliberând mintea de logica si control rational) sau cu eupheismul (stilul contorsionat din Anglia secolului al XXVI-lea, bogat în aliteratii, antiteze elaborate, si comparatii extinse degeaba). Nici o lucrare majora nu a aparut sub auspicii postmodern(e/iste)." Remarc aici, înca o data, confuzia care poate apare între „postmodernism” si ceea ce înțeleg eu, evitând (cum ai spus, poate instinctiv) termenul acesta si utilizând, în schimb, pe cel de „postmodern”. Mai precis: majoritatea promotorilor postmodernismului, atât în Franta cât si în America, sunt, în mare majoritate, fosti marxi?ti (asa cum ai remarcat si dumneata anterior), însa sunt intelectuali cu o serioasa cultura, care, observând, primii, incapacitatea modernului, au cautat sa se salveze în altceva. Furnizând o critica a pozitivismului si a macroteoriei, ei pledeaza pentru o multiplicitate a punctelor de vedere, ocupându-se de relatia individ - fenomen, renunțând la plasarea lor împreuna într-o schema mai larga. Postmodernistii, oriunde s-ar gasi ei, accentueaza nevoia de microteorie. Din acest punct de vedere, materialismul filosofic marxist pare a fi separat de gândirea moderna.*

Multe variante ale postmodernismului sunt încercari de salvare, renuntari mai mult sau mai putin declarate, facute de marxisti care nu se pot desparti usor de marxism. Ei ajung la exagerari, care o fac pe Jane Lafrensen sa confunde denigrarea valorilor na? ionale, cu atitudinea resemnata în fata ideii de adevar partial, si globalizarea predicata de comunism (*proletari ai lumii uni? i-va!*) cu eliminarea granitelor impuse de aplicarea unei logici binare (proprie unei realitati finite) acolo unde nu este cazul.

G.M.: Ceea ce ai spus, mă lamurit, cel puțin pe mine, de eroare careia i-a cazut prada Lafrensen si altii ca ea. Multi români tineri, o data cu deschiderea granitelor dupa '89, au avut si au posibilitate sa execute stagiile de pregatire în America. Iar printre acestia, unii sunt de formatie umanista.

Si, din nefericire, se reîntorc în tara cu idei de genul celor emise de Lafrensen. Cum se explica acest lucru?

N: În România, acest tip de postmodernism, mai ales în mediul universitar si academic de tip „umanist” (incluzând însa si sociologia), a fost importat în ultimul timp din America, tocmai de tinerii de care vorbeai. Dar si de mai putin „tinerii” care mai prezinta si o nociva autoritate academica fiind asa zisi „formatori de opinie”; si care, la rândul lor, au beneficiat de contacte sponsorizate de Stat, prin diverse aranjamente, cu mediul universitar american. Iar aici, în America, cei mentionati au nimerit la catedre de (pseudo)?tiin?esociale, inventate în graba în ultima jumătate de secol, cât si la catedrele care se ocupau de limba si literatura si care au fost, pâna nu de mult, si aproape în totalitate, marxiste. Vizitatorii români, care au petrecut un timp relativ scurt in universitati relativ izolate, nu au putut sa-si dea seama de imensitatea presiunii ideologice, mai ales când nu stiau despre ce este vorba, Marxismul în România fiind abandonat înainte de formarea lor intelectuala. Sau, mai rau, unii dintre ei, se formasera chiar într-un mediu marxist deformat, complet subjugat cultului personalitatii „conducatorului”. Nimeni nu se a?tepta la Marxism, veritabil si vehement, în America, mai ales când terminologia folosita era evoluata.

Un numar impresionant de intelectuali trocky?ti, protejati de democratia americana, si-au adaptat strategiile si limbajul în functie de momentul istoric. Vizitatorii, impresionati de autoritatea universitatii americane, au crezut ca tot ce zboara acolo se si manânca. Ei nu si-au dat seama ca aceasta autoritate este data exclusiv de catedrele de ?tiin?esitehnologie, imense uzine de cercetare, prea pu?in afectate de macroteorii. Exista si cazuri de oportunist, atunci când predicarea postmodernismului pare avantajoasa. Este cazul unor cercetatori tineri, aflati în universitatile infectate, fortati sa publice, pentru a putea fi promovati.

G.M.: În 2002, cu ocazia unei vizite în tara, ai participat la o sedinta a Grupului de Cercetari Interdisciplinare al Academiei Române. Cu acea ocazie ti-ai prezentat unele idei în acord cu cele pe care le-ai spus anterior. Desi membrii Grupului respectiv erau intelectuali cu o solida pregatire si, majoritatea, posedau ceea ce se numeste o „minte deschisa”, comunicarea dumitale a fost întâmpinata cu unele rezerve. Atunci ti-am solicitat un text pentru publicatia anuala „Noema” (care apare sub egida Academiei Române si al carui redactor sef sunt), în care sa-ti expui ideile.

N: Într-adevar, într-un text, publicat în „Noema”, volumul din 2002, spuneam ca definitiile hazardate ale postmodernismului din mediile umaniste de stânga nu rezista unei analize atente. Vorbind despre astfel de definitii, atrageam atentia ca logica finitului nu este tot una cu logica

infinitalui. Pentru cei interesati în aceasta deosebire, recomandam detalii ce puteau fi gasite departe. Acum, la aproape patru ani de la publicarea aceluia volum, toate aceste detalii sunt mult mai aproape, la îndemâna, atât în mintea mea cât si între copertile unei carti, intitulata "*Vag*", aparuta în România, si în unele comentarii generate de ea [Irod, Diaconu, Savulescu, Comoro?an].

G.M.: Cred ca a venit, totusi, timpul sa ne spui câte ceva si despre cartile dumatiale. Nu despre cele stiintifice (astea îi intereseaza pe specialisti), ci despre cele cu caracter literar.

N: În majoritatea cartilor mele cu caracter literar, cum zici dumneata, mai ales cele publicate în limba româna, la editura "*Paralela 45*", am vorbit despre activitatea profesorului si cum a înteles el sa predea cursuri de teoria cunoasterii.

În "*Împotriva lui Mango*", o carte subintitulata roman postmodern, unde cunoasterea rezulta din conexiunea dintre mai multi neuroni, pentru ca impulsurile trimise de un neuron ating alti neuroni si îi activeaza, studentii afla despre grade de conexiune. Profesorul afirma ca învatarea este ajustarea acestor grade. Studentii stiu ca, de obicei, urmeaza si altceva. Un comentariu. Profesorul le spune ca si iubirea uneste. La fel cum comunicarea pretinde mai multi neuroni, si iubirea presupune mai multe persoane, una care iubeste si altele care primesc aceasta iubire. Cel care prime?te iubirea e constient de cel ce iubeste. Niciodata iubirea nu confunda persoanele, caci confundarea ar pune capat iubirii. Plenitudinea existentei, de care depinde fericirea deplina, nu poate fi traita de unul singur. Bucuria de unul singur nu e deplina. Bucuria deplina este o cuprindere reciproca. Studentii sunt sfatuiti sa cerceteze scrierile savantilor premoderni. Li se recomanda Maxim, care scrie ca noi am fost crescuti la început într-o unitate a firii, dar diavolul a despartit firea în mai multe închipuiri, folosindu-se de vointa noastra. Ce este o societate? - întreaba profesorul. O retea neurala, raspunde corul studentilor. Profesorul mai recomanda un savant premodern, de la Nyssa, pe numele sau - Grigore, care în cartea sa "*Împotriva lui Eunomium*", scrie ca Tatal a nascut un alt Sine, neiesit din Sine, dar aratându-se în Acela întreg. Deci, cine sa fie Fiul, întreaba profesorul si studentii raspund, tot în cor: Infinitul. Dumnezeu este unul. Atunci, de unde cele trei persoane ale Treimii? Profesorul invoca alt savant premodern. Dionisie defineste esenta fiintei divine spunând ca bunatatea, ca si iubirea, înseamna o raportare. Nici unitatea nu poate fi fărâmata în favoarea relatiei, nici relatia anulata ca sa salvam unitatea. Printr-un Fiul întrupat se intra în comuniune filiala cu Tatal. În fine, profesorul este întrebat daca sunt si alte teorii despre Fiul si raspunde ca da,

cea moderna, elaborata de razvratiti si promite, ca, în viitoarele lui prelegeri, sa se ocupe de razvratirea lor, asa cum apare în biblioteci, cele moderne. Anul 2006 ma adus înca o data în România pentru un roman, "*Concert la Carnegie Hall*", publicat de editura Paralela 45, o culegere de "*Ecouri si Dialoguri*", publicata de editura Ideea Europeana si un volum de articole publicate în ultimii 5 ani în revista romano-americană "*Origini*".

Romanul este axat pe un personaj incomod, care încearca sa faca proces comunismului. O astfel de carte nu s-a scris de scriitorii anilor '70, care stiau despre ce este vorba, dar nu aveau voie, si nici de scriitorii anilor '80, care nu stiau înca despre ce este vorba. Ecourile si dialogurile, numai cele în limba româna, au fost culese de Eugen Diaconescu, profesor la Universitatea Pitestiului, pentru a aniversa douazeci si patru de ani de când am plecat în America. Culegerea de articole din "*Origini*", vrea sa fie o recunoastere a tenacitatii unei reviste scoasa de scriitorii români din America, cei grupati în societatea "Literart XXI", activi permanent de un deceniu si jumătate, mai ales în New York, asa cum s-a vazut si anul acesta, când s-au lansat cartile si revista în Bucuresti. Începutul l-a facut profesorul Th. Damian, care la sfârșitul lunii august s-a lansat un volum de poeme publicat de editura Paralela 45. La lansare au vorbit Mircea Sandulescu, scriitor traitor în New York, autorul volumului "*Escapes and Ashes*", Mihaela Albu, redactor sef al revistei "*Gracious Light*", Aurel Sasu, profesorul din Cluj responsabil de existenta marilor dictionare ale scriitorimii române, si Vasile Andru, un atent cunoscator al enclavelor românești din America, Canada si mai departe. Dupa numai o saptamâna, au urmat cele trei volume semnate de mine, prezentate tot de Vasile Andru, ajutat de Ioan Buduca, unul din rarii critici înclinati spre reflectie filosofica si Bedros Horansagian, a carui plecare precipitata de la conducerea Centrului Cultural Român din New York, a surprins multa lume. În prima jumătate a lunii septembrie, am asistat la lansarea volumului intitulat "*Timpul, Rana Sângerânda, Poeti Români în Lumea Noua*", o antologie semnata de Stefan Stoenescu si Gabriel Stoenescu, doi româno-americieni atenti la destinul poetic românesc, 1944-2004, în Statele Unite si Canada. Am mai asistat si la lansarea unei alte antologii, alcatuita de poetii Carmen Firan si Paul Doru Mugur, cu ajutorul unor traducatori americani, prezenti la lansare si aplaudati. La scurta vreme, Dumitru Radu Popa, s-a lansat cu cesti de ceai, la biblioteca Carturesti, volumul "*Lady V*", publicat de editura Curtea Veche. Atât de importanta a fost lansarea încât directorul editurii a preferat sa fie alaturi de noi, lipsind de la sedinta alegerii sale ca presedinte al asociatiei editorilor.

Iata ca româno-americanii, activi, sunt din ce în ce mai bine primiti acasa, oferind o varietate larga de carti facute sa atraga atentia asupra literaturii române care, acum, începe sa creasca si pe continentul american. În cartile lansate de mine discut postmodernul religios. Nu numai pentru ca America este probabil una dintre cele mai religioase tari din lume. Nu numai pentru ca, fascinat de vederea stereoscopica a premodernilor, postmodernul americii religioase, în ultimele doua decenii, a împins pendulul istoriei în alta directie. Ci si pentru ca iluminismul american nu a copiat iluminismul din Franta, modernii americani nu au suferit de boala suficientei, limitata la Europa de vest. Se stie ca, altadata, vita de vie americana nu a fost distrusa de boala si a fost exportata în Europa unde distrugerea a fost aproape totala. S-ar parea ca asa ceva se va întâmpla si acum în cultura.

Cele trei carti, lansate de mine în anul 2006, încearca sa ilustreze migrarea postmodernului religios folosind modelul insulei „legate” prin pod. La insula nu se poate ajunge decât cu barca traducerii. Numai accesul pe pod face posibila comunicarea directa, rapida, organica. O întrebare fireasca a fost urmatoarea: daca toata lumea vorbeste acum despre Shakespeare, chiar si când nimeni nu-l mai citeste, s-ar putea sa vorbeasca vreedata, la fel, despre Blaga, când se va dovedi ca a fost cel mai important postmodern al Europei batrâne? Probabil ca da, daca sugestia va veni din partea universita? ilor mari, americane.

E bine sa fi tradus într-o limba de circulatie. Este si mai bine ca traducerea sa fie ceruta. Cheia ramâne în mâna celui care citeste interesat, cautând aliati, ajutor, confirmare. El va construi podul.

Astazi, cititorul american locuieste în campusurile unor universitati uriase, raspândite pe un continent urias, conectate prin legaturi electronice uriase. Chiar atunci când ajunge în orasele mari, mai mult sau mai putin uriase, altadata intoxicate de aburii stângii europene, el nu mai vrea sa fie modern, în sens trotkist si chiar si satul se vrea neoconservator. Postmodernii neoconservatori, nu mai cred în modern, si derivatele lui, cunoscute sub numele de avangarda, experimentalism, sau contracultura. Ei propun altceva, ajungând la concluzia sanatoasa ca modernul a fost maladie si ca vindecarea înseamna întoarcere la starea de sanatate de dinainte de maladie.

Aceasta viziune simpla, usor de comunicat, sta la baza propunerii mele de definire riguroasa a starii de sanatate. Foarte aproape de cea a lui Chesterton, englezul lucid, care în urma cu o suta de ani, a observat ca numai ortodoxia salveaza, pentru ca ofera o vedere stereoscopica, cu un

ochi pentru finitul vizibil si celalalt ochi pentru un infinit nevazut, neatins, nesfâsiat de concepte.

Postmodernii americani recunosc ca premodernii au înțeles logica infinitului. Azi, America culturala, fascinata de fenomenul religios, cu o logica de tip si-si, continua sa creada, cu superba încapatânare, la fel ca în Europa de Est, ca în Christ sar afla, în mod imposibil de desfacut si Dumnezeu si Omul. O astfel de judecata nu este acceptabila la Paris. Cum logica infinitului a devenit interesanta si pentru informatica avansata, un domeniu de cercetare în care ma aflu de mai bine de treizeci de ani, am simtit nevoia sa atrag atentia Americii culturale ca în România, prost vazuta de modernii europeni, aroganti si miopi, aceasta logica a fost studiata cu multa atentie, de doua milenii, si ca rezultatele studiului ar putea sa ajute la constructia unor poduri spre cultura universală.

Daca tot am ajuns în buricul pamântului, pe usa din fata, a calculatorului electronic, necontestat ca fiind metafizic, retrograd, reactionar, antipartinic si dusmanos, ia sa vedem cum putem sa dam o mâna de ajutor celor ce pâna mai ieri, ca si mine, erau disprețuiti pentru ca își faceau rugaciunea, intrând în contact cu o forta din spatele universului, foarte reala, pe un nivel înalt al realitatii, în ciuda protestelor celor alesi de istorie sa-i stârpeasca. Despre asa ceva este vorba în roman si în cele doua culegeri de texte lansate pe Calea Victoriei, în sala oglinzilor, care nu au clipit când au auzit de logica infinitului, atât de interesanta si nici de protestul împotriva superstitiilor vehiculate de domnul Paler, care, mai deunazi, pe ecranul unor televizoare, inventate tot de americani, spre stupeoarea privitorilor avizati, sustinea ca toti americanii ar fi inculti si deci incapabili de francofonie (de curând a murit; despre morti numai bine; mai ales dupa ce, înainte de a muri, a publicat, într-un cotidian de larga circulatie, inegalabilul „*Interviu cu Dumnezeu*”; iar, alta data, la o emisiune TV afirmase: *„Nu ma tem de Dumnezeu; ma tem, doar, ca el nu ar putea exista”*, ceea ce dovedeste, a câta oara, ca un ateu e mai aproape de Divinitate decât un religios habotnic).

Acum când Europele își deschid reciproc bratele, este posibil ca România sa-si valorifice unele din tezaure, dând o mâna de ajutor fratilor lor din America care nu și-au gasit înca benzile favorabile comunicarii mesajului postmodern autentic spre Franco-Germania care, când aude de americani, își astupa urechile. Citind o carte scrisa de profesorul Mincu (*„Experimentalismul poetic românesc”*) am vazut ca în România exista si curaj si talent, care sa ne poata convinge ca postmodernul european-românesc e altceva decât postmodernismul lansat de domni Lyotard, Derrida, Deleuze, Baudrillard, etc. si chiar si de postmodernismul

americanului Rorty care se raliaza celor anterior citati (padure fara uscaturi nu exista). Am mai vazut si cronici ale criticilor români foarte tineri. "Dilematica" din iulie 2006 vorbea de postmodernism „autentic”. "Observatorul cultural" din august acelasi an vorbea de romanul devenit obiect stiintific, si "Ziua" - tot în 2006 - vorbea în septembrie de o altfel de reprezentare în text, bazata pe grade de adevar. Daca privim dinspre stiinte, postmodernul poate fi explicat simplu ca o întoarcere la logica premodernilor, asa cum observa Blaga pentru prima data in 1931, în "Eonul Dogmatic", asa cum am mai amintit. Despre asa ceva am vorbit pe larg în dialogurile purtate cu alte ocazii si publicate în volumele remarcabilei doamne Iolanda, cărora literele românesti au ce sa le datoreze. Dar daca privim dinspre literatura? De acolo ce se mai vede? Tot o întoarcere? Sigur ca da. O întoarcere la perioada superba, neviciata de diavola separarii - legea excluderii tertului - care strecurata în logica lui Aristotel îi va poseda doua secole pe modernii, mai ales europeni, făcându-i sa separe poezia de proza, un gest caraghios, împotriva crezului de la Niceea. Am fost fericit sa vad ca Ioan E. Pop, scriind în "Dilema", afirma ca "Irozii", o carte a mea de acum doi ani, este numai aparent un roman, în pelerina caruia sa înfasurat un vast poem, pentru a însela vigilenta paznicilor unei pieti în care poezia nu mai este îngaduita. Am fost fericit sa vad ca N. Prelipceanu, în "România Libera" spunea si el „*Greu de spus daca Irozii este roman... Cartea e, în fond, un poem, a carui logica o depaseste pe cea obisnuita*". Poetii, atunci când sunt remarcabili, pot recunoaste cu usurinta natura dubla a literaturii, la fel ca DeLillo, prozatorul american, si el remarcabil, care a constituit, pentru mine, o influenta determinata, depasindu-i pe ceilalti, înaintasii, si ei fascinanti, chiar când ajung numai pâna la magic. Care ar fi avantajul unui astfel de punct de vedere? Unul neasteptat si teribil de important. Perioada dintre cele doua razboaie absurde din secolul precedent, unul din cele mai mizerabile, poate capata o explicatie noua. Intelectualii care si-au sacrificat tineretea, pentru a fi pusi la zid, înfierati ca antimoderni, par a fi apostolii postmodernului autentic. Modernii europeni, care si-au facut aparitia pe scena istoriei în mod violent, nu au vrut sa se lase si s-au aparat violent, prin exterminarea celor ce nu mai credeau în modernul insuficient, în vederea cu un ochi singur, ochiul Golemului. Aruncarea unor valuri de praf în achiile si urechile cititorilor cu privire stereoscopica s-a dovedit a fi criminala. Cred ca se va face lumina, ca sa se poata vedea precursorii, si ca reactia va fi o noua descarcare de energie, care ar merita urmarita.

G.M.: Consider ca a venit timpul sa încheiem. Fara a uita promisiunea ca, mai devreme sau mai târziu, vom încerca, în cadrul unei

discutii separate, si cât ne va sta în putinta, sa facem unele distinctii între postmodern si postmodernism. Mai ales ca astfel de distinctii implicite (contextuale), uneori doar sub forma unor sugestii, abunda în textul de fata. Nu-mi ramâne decât sa multumesc lui Constantin Virgil Negoita pentru interviul acordat.